

WEIDVOGELS IN DE VOSSE- EN WEERLANERPOLDER

KORT RAPPORT INVENTARISATIES EN ALARMTELLINGEN 2014-2016

Arjan van Duijvenboden

Februari 2017

Zuid-Hollands Landschap

DUIJVENBODEN
FOTOGRAFIE ADVIES ONDERZOEK

NATUUR

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Gebied	3
Beheer	4
Weidevogelmonitoring: werkwijze	5
De weidevogelstand 2014-2016	6
Dichtheid weidevogels per 100Ha.	8
Locatiekeuze van de weidevogels	10
Bruto Territoriaal Succes	12
Conclusie	13
Aanbevelingen	14
Literatuur	15

Inleiding

Sinds 2015 beheert Stichting het Zuid Hollands Landschap (ZHL) een deel van de Vosse en Weerlaner polder te Hillegom. Een van de doelen voor het beheer van dit gebied is het behoud van de weidevogelstand. DNaatuur volgt sinds de herinrichting in 2014 de ontwikkeling van het gebied en voert jaarlijks tellingen uit volgens gangbare monitoringmethoden. Daarnaast adviseert DNaatuur over het beheer van het gebied. Samen met de kennis van het ZHL wordt zo invulling gegeven aan natuurbeheer in deze polder.

Gebied

De Vosse- en Weerlanerpolder is een gebied, waar van oudsher diverse vormen van landbouw werden bedreven. Zo stond er vee, maar waren er ook kwekerijen aanwezig. En dat is nog steeds zo, als we de gehele polder bekijken.

Een deel wordt nu beheerd door Stichting het Zuid Hollands Landschap (ZHL). Binnen dit deel is in 2014 een op weidevogels en extensieve recreatie geënte inrichting gerealiseerd.

Het totale telgebied is zichtbaar in afbeelding 1. Dit volgt niet helemaal de grenzen van het 'ZHL-terrein' om onderzoekstechnische redenen zoals trefkansen van weidevogels.

afbeelding 1 | kaart met de grenzen van het telgebied 2016 (rood) met daarin het beheergebied van het ZHL (groen)

Beheer

In 2016 is in het gebied voor het eerst gewerkt met een concept beheerplan. 2015 is gebruikt om inzicht te krijgen in grasgroei en draagkracht van het gebied. De volgende aspecten hebben in 2016 een rol gespeeld in het gevoerde beheer (en detail inrichting):

Rust

Voor weidevogels is rust een belangrijke factor in het succes van een populatie. In de Vosse en Weerlaner polder is op de volgende wijze gewerkt aan het creëren van een rustig broedgebied:

- afsluiten van het struinp pad door het gebied van 1 februari tot 15 augustus.
- geen beheer in of naast percelen waar vogels broeden van 1 maart tot 15 juli, daarna beperkt en voorzichtig tot 15 augustus
- verbod op loslopende honden.
- alle toegangsdammen zijn voorzien van schapengaas om inloop door honden te bemoeilijken.
- er zijn voorlichtingsborden geplaatst.
- met regelmaat is er een toezichthouder aanwezig in het gebied.
- er is vergunning aangevraagd om een aantal dammen die toegang tot het gebied geven vanaf het wandelpad te verplaatsen, om zo toegankelijkheid voor mens, huisdier en grondpredatoren te bemoeilijken en daarmee mogelijke verstoring zoveel als mogelijk te voorkomen.
- in 2016 is gewerkt aan een vergunningaanvraag om een deel (geheel binnen ZHL-terrein) van het gebied tijdelijk af te dammen om van 1 maart tot 1 mei een veel natter gebied te creëren, waar meer voedsel beschikbaar is voor vogels en de grasgroei wordt geremd.
- In 2016 is een begin gemaakt met actieve pitrusbestrijding. Dit zorgt voor een geschikter biotoop, meer overzicht en minder plaats voor broedende ganzen (onrust) en minder geschikte biotoop/schuilplaatsen voor grondgebonden predatoren.

Voedsel

Het broedseizoen is intensief en volgt voor veel soorten op een tocht van duizenden kilometers. In het broedgebied moet daarom op alle momenten in het voorjaar voldoende voedsel beschikbaar zijn in het gebied. Dit wordt bevorderd door:

- per 1 februari in 3 percelen greppels natuurlijk vol te laten lopen door de

afvoerbu is af te sluiten. Dit werkt matig, omdat de bodem te poreus lijkt om water lang vast te houden.

- in 2016 is gewerkt aan een vergunningaanvraag om een deel (geheel binnen ZHL-terrein) van het gebied tijdelijk af te dammen om van 1 maart tot 1 mei een veel natter gebied te creëren, waar meer voedsel beschikbaar is voor vogels en de grasgroei wordt geremd, wat voor een grotere beschikbaarheid van voedsel later in het seizoen zorgt.
- Het gebied wordt uitsluitend bemest met vaste mest tot maximaal 15 ton/Ha, wat bodemleven en variatie in gras bevordert
- Het maaien en beweiden in het gebied gebeurt gefaseerd in tijd en ruimte, waardoor een mozaïek ontstaat van kort en lang gras, ijl of dichter, kruidenrijk, of juist kort begraasd.

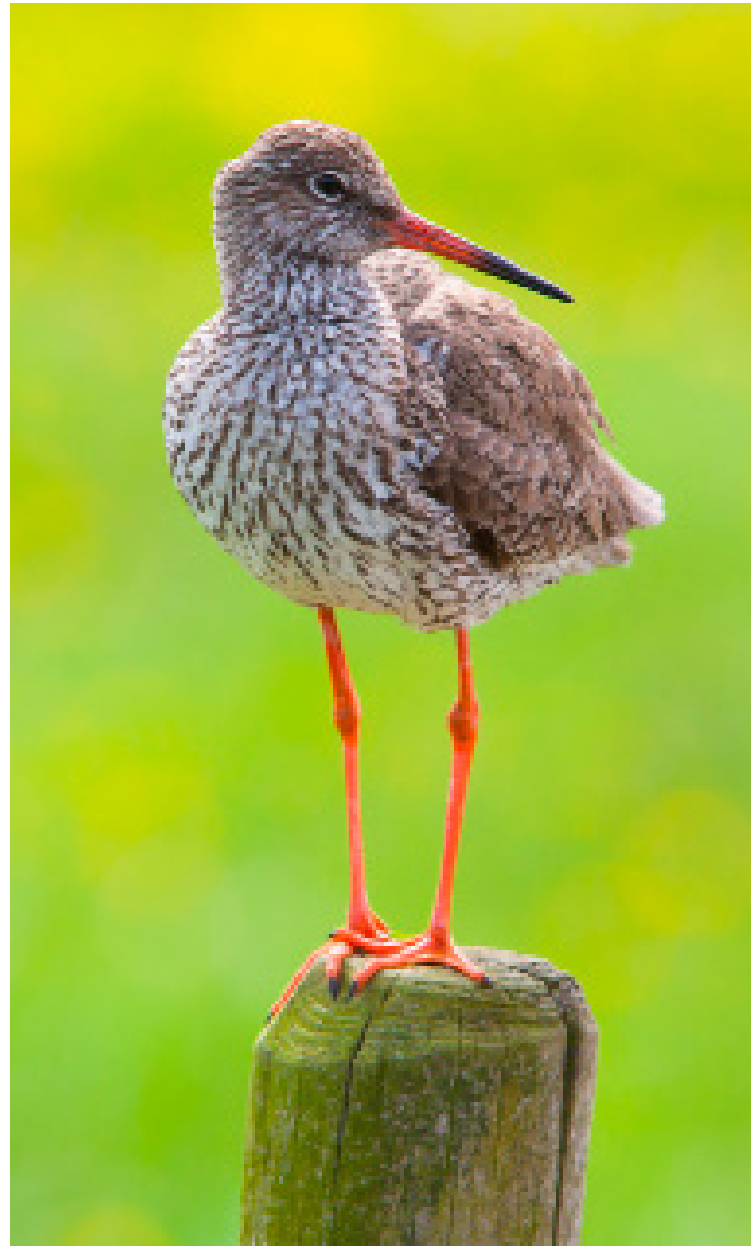
Weidevogelmonitoring: werkwijze

De monitoring heeft plaatsgevonden in het in afbeelding 1 rood omlijnde gebied. Ook buiten dit gebied is vogelgedrag soms genoteerd. De gebieden binnen het rood omlijnde figuur waren allen goed overzichtelijk en relevant voor de weidevogelsituatie in het gebied.

De weidevogelinventarisatie in het gebied vond plaats door 1 persoon (auteur) op een gestandaardiseerde wijze volgens BMP-W, ter plaatse digitaal genoteerd in Avimap. Dit is een zeer algemeen toegepaste methode om een beeld te krijgen van de weidevogelstand in het gebied zonder de dieren intensief te verstoren. In 5 of 6 telronden in het voorjaar wordt voornamelijk door zicht- en geluidswaarneming het gedrag van de dieren genoteerd. Na het afronden van de laatste telling worden de gegevens van alle telronden volgens vastgestelde normen gebundeld: de zogenaamde clustering. Deze clustering heeft plaatsgevonden met een gespecialiseerd computerprogramma van vogelonderzoeksinstituut Sovon. Deze data zijn door DNatuur verwerkt in o.a. Qgis.

Tijdens de BMP-W tellingen zijn ook alarmtellingen uitgevoerd, waarbij voor met name Grutto, maar ook voor Tureluur, Scholekster en Kievit is bepaald of er ouders met een of meer jongen in het gebied aanwezig waren.

Bovenstaande tellingen zijn in feite gebaseerd op het 'lezen' van vogelgedrag. Daarbij is ervaring van groot belang. DNatuur heeft sinds 2002 ervaring met deze technieken en is mede betrokken bij de verdere ontwikkeling er van en geeft ook cursussen op dit gebied. De auteur telt met behulp van gedragswaarneming tussen 1500 en 4000 Ha. per jaar.

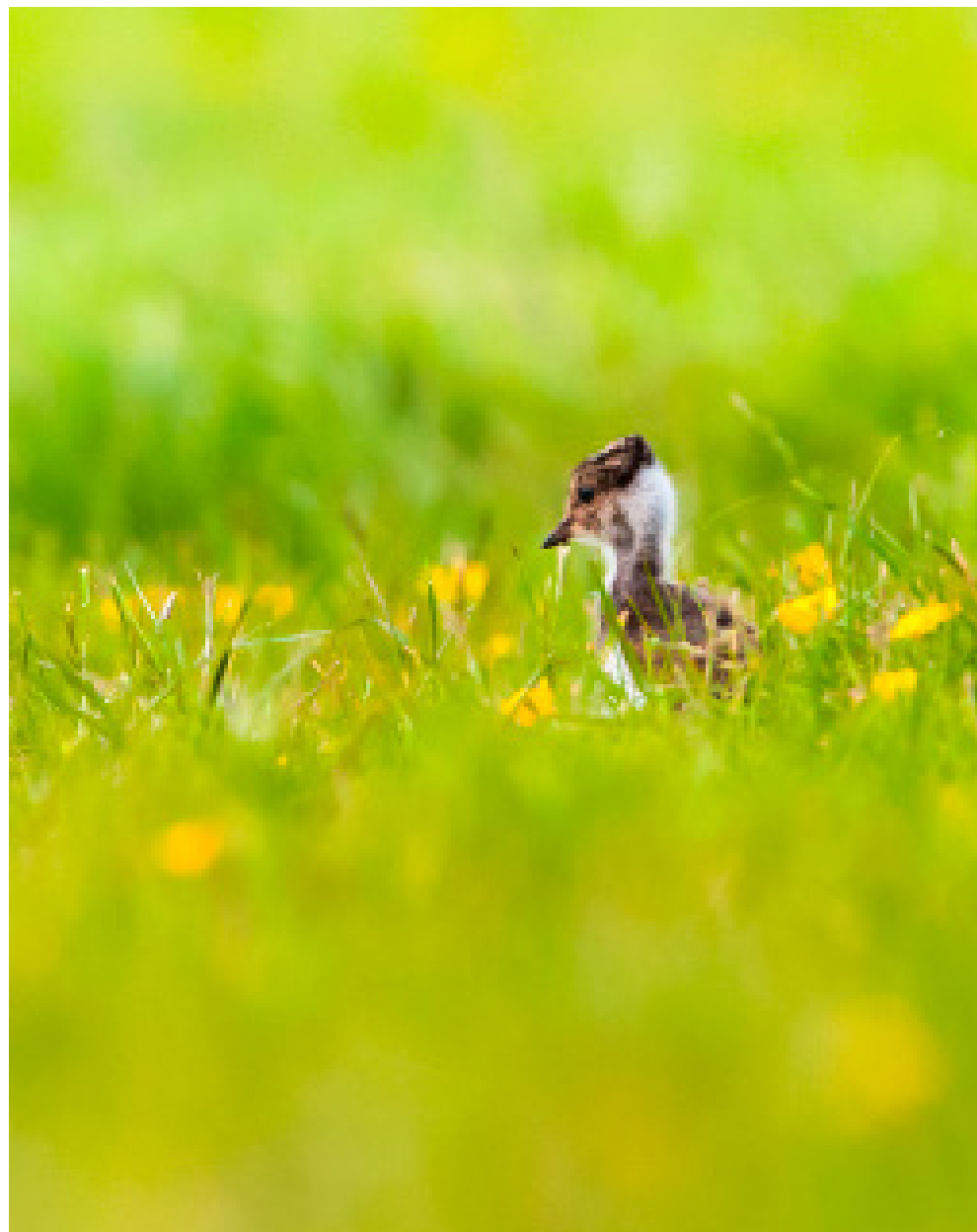

De weidevogelstand 2014-2016

Het doel van de uitgevoerde BMP-W tellingen is uiteraard het monitoren van de hoeveelheid weidevogels die in het gebied een territorium heeft. In tabel 1 zijn de aantallen getelde territoria weergegeven. Het is duidelijk dat vrijwel alle soorten afnemen in aantal.

Soort/Jaar	2014	2015	2016
Grutto	8	6	6
Tureluur	15	9	12
Kievit	17	12	15
Scholekster	5	5	6
Bergeend	1	1	
Graspieper	1	1	1
Kleine Plevier	4	1	
Knobbelzwaan	1	1	1
Krakeend	6	7	3
Kuifeend	3	4	2
Slobeend	6	7	2
Alle soorten	67	55	48

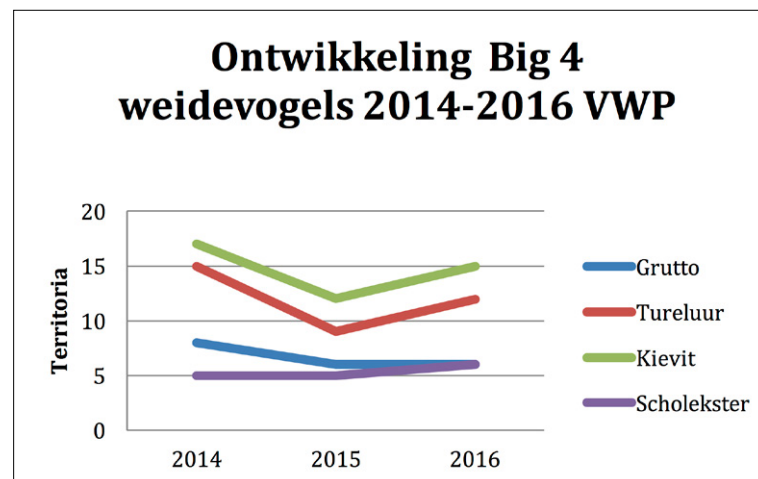
tabel 1 | Aantallen territoria binnen telgebied 2014-2016

Helaas is –zoals te berekenen valt uit tabel 1–het aantal territoria in de polder met sinds 2014 met 28 % afgenomen. Hierbij kan niet worden gesproken van een trend, daar is de waarnemingsreeks te kort voor. Echter, uit eerdere cijfers (niet meegenomen in dit rapport) blijkt wel dat de weidevogelpopulatie vroeger altijd hoger was.

In kleine weidevogelgebieden treden vaker variaties op in aantallen. De lage aantallen weidevogels in een klein gebied maken de populatie wel kwetsbaar bij afname. Hoe minder vogels, hoe vaker predatoren de kans krijgen om eieren of jongen op te eten, simpelweg omdat het voor kleine aantallen vogels ondoenlijk wordt om steeds alle predatoren weg te jagen.

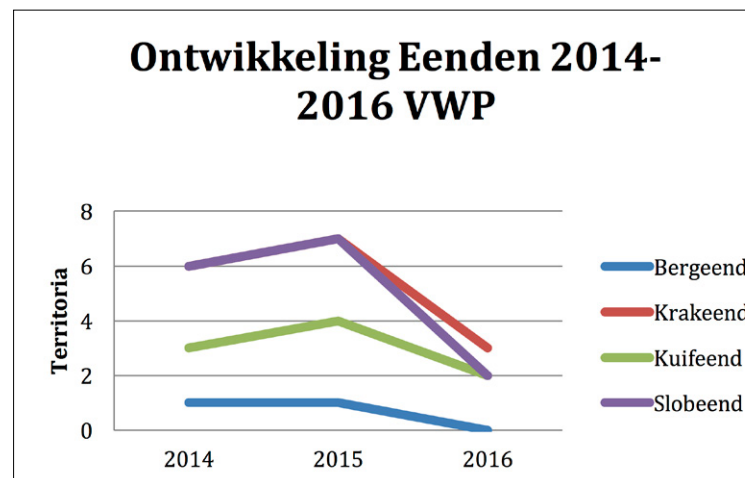
Het valt op dat de afname van de 'Big 4' soorten binnen deze 3 jaren heeft plaatsgevonden in 2015. Dit is te zien in een grafiek, afbeelding 2. In 2016 namen de aantallen weer licht toe.

afbeelding 2 | Aantalsverloop 2014-2016 van 4 weidevogelsoorten Vosse en Weerlaner polder

Het is niet realistisch om te stellen dat er weer een stijgende lijn in de aantallen territoria is voor de 4 weidevogelsoorten, simpelweg omdat een trend in 3 jaar nog niet te berekenen is.

Alle eenden soorten namen na een aanvankelijke toename in 2015 juist flink af in aantal in 2016, te zien in afbeelding 3.

afbeelding 3 | Aantalsverloop voor territoria van eenden in de Vosse en Weerlaner polder

Ook hier kan nog niet worden gesproken van een trend, maar deze sterke afname is wel zorgelijk.

Dichtheid weidevogels per 100Ha.

Om de kwaliteit van weidevogelgebieden met elkaar te kunnen vergelijken wordt vaak het aantal territoria per 100 Ha. als maat gebruikt. DNatuur heeft voor de Vosse en Weerlaner polder het aantal territoria omgerekend naar deze eenheidsmaat, om een vergelijk mogelijk te maken met andere gebieden. Zo heeft in 2015 in Zuid-Holland een weidevogelonderzoek plaatsgevonden waar de volgende waarden werden gemeten en berekend:

De provincie Zuid- Holland heeft in 2015 een nulmeting laten uitvoeren (Lit.2) op in totaal ruim 9300 Ha. De telling werd uitgevoerd in Midden Delfland, Krimpenerwaard en Haaglanden. Hier werden de volgende resultaten gemeten (afb. 4):

Soort \ eenheid	Midden-Delfland				Haaglanden					Krimpenerwaard				TT	N tot	C tot	B tot
	N	C	B	T	W	N	C	B	T	N	C	B	T				
Knobbeltwaan	1,3	0,9	0,5	0,8	3,0	1,0	1,2	1,7	1,6	3,6	4,3	4,8	4,4	2,3	2,7	1,5	2,4
Bergeend	1,0	0,3	0,8	0,7	5,5	5,8	2,2	2,1	2,4	1,0	2,1	1,6	1,4	1,6	1,3	1,5	1,6
Krakeend	4,2	3,8	3,5	3,7	32,9	8,7	10,3	6,6	8,8	8,1	8,6	10,3	9,4	7,5	6,8	7,5	7,0
Wintertaling	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0
Zomertaling	0,3	0,2	0,3	0,3	0,6	0,0	0,1	0,0	0,1	1,0	0,0	0,2	0,5	0,3	0,7	0,1	0,2
Slobeend	2,7	1,2	1,1	1,5	10,3	1,9	1,6	0,9	1,5	6,1	2,1	3,0	3,9	2,4	4,7	1,5	1,6
Kuifeend	2,0	1,6	1,3	1,5	21,9	6,8	4,6	2,7	4,2	3,5	1,3	3,2	3,2	3,0	3,2	2,9	2,5
Patrijs	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Scholekster	2,9	5,4	3,9	4,0	25,6	9,7	11,1	6,9	8,8	5,2	6,4	5,0	5,2	6,1	4,7	8,2	5,4
Kluut	0,8	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,4	0,0	0,0
Kievit	28,3	25,0	12,3	18,4	84,6	19,4	27,9	10,4	18,1	10,3	15,4	11,0	11,1	15,7	16,8	24,8	11,1
Watersnip	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Grutto	10,9	11,1	5,5	7,8	62,7	7,8	10,1	4,1	8,4	13,7	10,7	4,8	8,2	8,2	12,4	10,6	4,7
Wulp	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Tureluur	5,5	6,6	3,0	4,3	24,9	1,0	6,1	2,9	4,7	5,2	3,0	1,9	3,1	4,0	5,1	5,8	2,6
Visdief	0,2	0,0	2,7	1,6	0,0	1,0	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,1	0,7
Zwarte stern	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	0,7	0,2	1,3	0,0	0,0
Veldleeuwerik	1,8	1,9	1,3	1,6	4,9	0,0	0,1	0,0	0,3	1,1	0,0	0,3	0,5	0,7	1,3	0,8	0,4
Graspieper	1,2	1,0	0,5	0,8	0,6	0,0	0,0	0,1	0,1	1,6	0,0	0,0	0,5	0,4	1,4	0,4	0,2
Gele kwikstaart	0,7	0,0	0,8	0,6	1,8	0,0	0,7	0,4	0,6	0,1	0,4	0,0	0,1	0,4	0,3	0,4	0,4
Totaal	63,9	59,0	37,6	47,7	280,5	63,1	76,3	38,9	59,8	63,2	54,3	46,0	52,3	53,6	63,4	66,2	40,9
Steltlopers	47,6	48,1	24,7	34,5	197,8	37,9	55,2	24,3	40,0	34,4	35,5	22,7	27,5	34,0	39,0	49,4	23,9

afbeelding 4 | Dichtheden territoria/100Ha per gebied bij nulmeting 2015 provincie Zuid-Holland, uitgesplitst naar Natuurgebied (N), Agrarisch Contractland (C), Boerenland zonder contract (B). TT= Totaal in Telgebied (Lit.2)

In afbeelding 5 zijn de dichtheden per 100Ha voor de Vosse en Weerlaner polder in 2016 weergegeven. Omdat de Vosse en Weerlaner polder een natuurgebied (met recreatie) is zullen de dichtheden met de Natuurgebieden (N) in afbeelding 4 worden vergeleken met als voorbeeld de Grutto en het totaal aantal weidevogels:

Soort/Jaar	2016 per 100Ha
Grutto	24
Tureluur	48
Kievit	60
Scholekster	24
Bergeend	0
Graspieper	4
Kleine Plevier	0
Knobbeltwaan	4
Krakeend	12
Kuifeend	8
Slobeend	8
Alle soorten	192

tabel 2 | Dichtheden weidevogel territoria per 100Ha voor Vosse en Weerlaner polder 2016

Grutto: waar in de telling in 2015 Grutto in natuurgebieden een dichtheid tussen de 7 en 11 paar per 100 Ha bereikte, was in de Vosse en Weerlaner polder sprake van een dichtheid van 24 paar per 100Ha. Het gebied scoort dus veel beter dan de meeste weidevogelreservaten in Zuid Holland.

Alle soorten: waar alle natuurgebieden in Zuid-Holland rond de 63 territoria weidevogels per 100Ha hebben, heeft de Vosse en Weerlaner polder er 192.

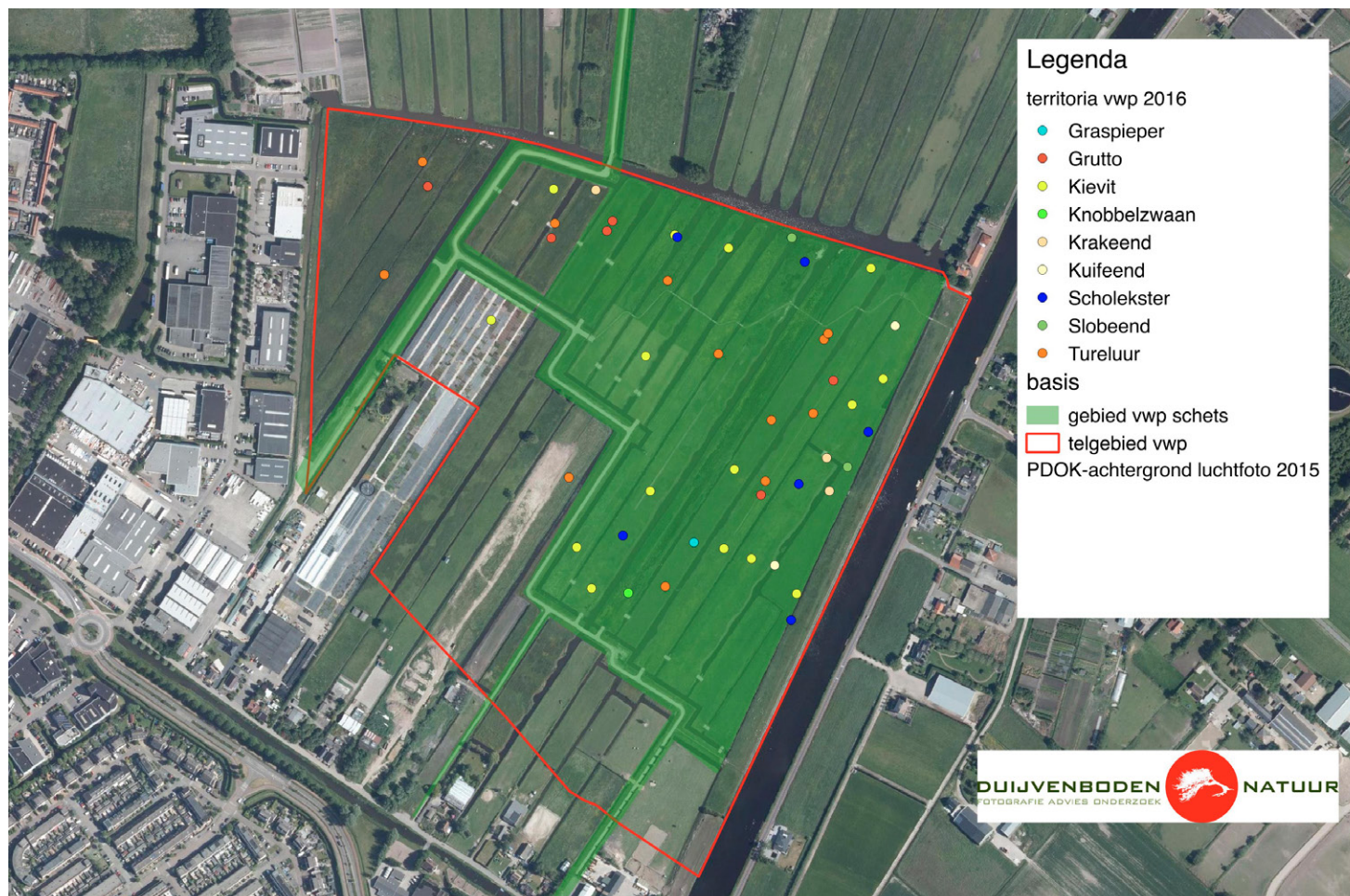

De Vosse en Weerlaner polder scoort dus heel goed in vergelijking met andere natuurgebieden. Dit beeld is ietwat misleidend: het gaat in de Vosse en Weerlaner polder om lage aantallen op een kleine oppervlakte. Het verdwijnen van bijvoorbeeld 2 paar Grutto laat de Gruttodichtheid direct met 1/3 omlaag gaan. Hierin zijn kleine gebieden erg kwetsbaar.

Locatiekeuze van de weidevogels

Van de BMP-W inventarisaties is een kaart te maken, zichtbaar in afbeelding 6. Hierin is goed zichtbaar dat het grootste aantal territoria zich in het gebiedsdeel tegen de dijk bevinden.

afbeelding 6 | Locaties van alle territoria in 2016

Een beter beeld van de locatiekeuze van alle weidevogels ontstaat door van alle territoria een dichtheidskaart te maken (of Heatmap), die weergeeft in welke gebiedsdelen de territoriumdichtheid het hoogst was. In afbeelding 7 is dit gedaan voor 2016, in afbeelding 8 en 9 respectievelijk voor 2015 en 2014.

afbeelding 7 | Heatmap alle territoria 2016. Hoe donkerder oranje, hoe groter de concentratie territoria

afbeelding 8 | Heatmap alle territoria 2015. Hoe donkerder oranje, hoe groter de concentratie territoria

afbeelding 9 | Heatmap alle territoria 2014. Hoe donkerder oranje, hoe groter de concentratie territoria

In de afbeeldingen 7-9 is te zien dat:

- de vogels zich steeds meer van de noordwesthoek (nu manage) verplaatsen naar de kern van het gebied
- er zich minder geconcentreerde, maar grotere concentratievlekken beginnen te vormen
- het grootste deel van de territoria bevindt zich in 2016 binnen ZHL gebied.
- de territoria concentreren zich in 2016 vooral in de gebieden waar de grondwaterstand hoger is dan in de omgeving

Bruto Territoriaal Succes

Weidevogels zijn nestvlinders, wat wil zeggen dat de jongen na uitkomst van het ei al snel het nest verlaten. Dit kent voordelen, zoals het feit dat de jongen direct zelf voedsel kunnen zoeken. Echter, de jongen kunnen nog niet vliegen. Dat duurt nog ongeveer 3 weken, waarin de kuikens erg kwetsbaar zijn in het weiland. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat in Nederland de grootse verliezen onder weidevogels plaats vinden in deze periode van niet vliegvlugge jongen.

Om inzicht te krijgen in deze kwetsbare periode voor weidevogels zijn verschillende inventarisatiemethoden ontwikkeld. Een veel gebruikte (door de gunstige combi arbeid/verstoring/resultaat) methode is Alarmtellen. Hierbij wordt tijdens de BMP-W telling genoteerd hoeveel ouderparen de teller komen 'wegjagen'. Dit weggagen of alarmeren gebeurt het sterkst bij Grutto en Tureluur, maar ook Kievit en Scholekster vertonen dit gedrag.

Door de aantallen alarmerende vogels te vergelijken met het aantal territoria kan een indicatie worden gegeven van het Bruto Territoriaal Succes, BTS. Hoewel er nog te weinig bekend is over de minimaal benodigde BTS voor een gezonde weidevogelpopulatie, wordt er vaak vanuit gegaan dat minimaal 50% van de ouders een of meer jongen moet voortbrengen om de populatie min of meer stabiel te houden. Pas bij een BTS van 65% kan worden gesteld dat een populatie gezond is. Voor de Vosse- en Weerlanerpolder is dit voor 2014-2016 weergegeven in tabel 2. In deze tabel is te zien dat (behalve Kievit en Tureluur in 2014) geen van de 4 soorten de BTS haalt die nodig zou zijn om de lokale populatie duurzaam te laten bestaan.

Bij Grutto lijkt de BTS nog het gunstigst, de helft van het aantal gruttopen met een territorium heeft in 2016 ook jongen gehad. De andere soorten halen dit aantal niet.

Bij het berekenen van BTS moet worden aangetekend dat dit percentage slechts een indicatie betreft.

	2014			2015			2016		
Soort	Territoria	Max aantal Alarmerende ouders	BTS	Territoria	Max aantal Alarmerende ouders	BTS	Territoria	Max aantal Alarmerende ouders	BTS
Grutto	8	3	38%	6	3	50%	6	3	50%
Kievit	17	12	71%	12	3	25%	15	6	40%
Scholekster	5	2	40%	5	2	40%	6	2	33%
Tureluur	15	9	60%	9	5	56%	12	5	42%

tabel 3 | Territoria, alarmerende oudervogels en berekende BTS

Conclusie

In 2016 zijn door het ZHL belangrijke stappen gemaakt naar een duurzaam weidevogelbeheer in de Vosse en Weerlaner polder te Hillegom. Door de aangelegde paden is het onvermijdelijk dat de factor rust in het gebied is afgenomen. Door op weidevogels gericht maai- en mestbeleid, meer rust in het broedseizoen, stimuleren van plaatselijk hoogwater en het verminderen van toegankelijkheid voor predatoren is het gebied duidelijk verbeterd voor weidevogels.

Vergeleken met andere weidevogelgebieden in Zuid Holland is de weidevogeldichtheid in Vosse en Weerlaner polder nog steeds meer dan uitstekend met dichtheden die vaak 3 maal zo hoog liggen als gemiddeld.

Toch is de situatie in het gebied zorgelijk. Doordat het gaat om een klein gebied met kleine aantallen weidevogels, hebben externe bedreigingen een grote impact. Zo wordt op dit moment een manege gebouwd in een gebiedsdeel waar zich in 2016 2 Tureluur- en 1 Grutto territoria bevonden. Als deze vogels niet elders in het gebied gaan broeden, nemen zowel de Tureluurstand als de Gruttostand daardoor met 16 procent af. Dit komt bovenop de achteruitgang die al plaatsvindt in het gebied.

Het beeld wordt iets anders als we kijken naar de steltlopercijfers (bv de 'Big 4' uit afbeelding 2) dan zien we dat er een stijgende lijn is in vergelijking met 2015. In het geval van de eenden (afbeelding 3) zien we alleen dalende lijnen. Mogelijk is dit te verklaren doordat de eenden de in 2014 aangelegde paden te veel verstoring van het broedhabitat geeft, maar ook andere factoren zoals waterkwaliteit of pitruistoe name kunnen een rol spelen. Stap voor stap wordt het weidevogelbeheer geoptimaliseerd. Dit is echter voor ieder gebied maatwerk.

Blijvend onder de norm zijn BTS-cijfers. Dit wijst er op dat de opgroei habitat voor jonge weidevogels niet goed is, of dat de predatie in het gebied hoog is. Dit laatste is nooit onderzocht.

De komende jaren moeten uitwijzen of deze en eventuele verdere maatregelen de weidevogelstand in het gebied kunnen stabiliseren of doen toenemen. Dit laatste is moeilijk maar niet onmogelijk: gebied Voorofse polder (ZHL) is door bebouwing, wegen en bomen van Waddinxveen en Boskoop

ingesloten maar kent een zeer gezonde weidevogel populatie. Op die plaats zijn de weidevogels gewend aan wandelaars aan de andere zijde van de sloot. Het ZHL hoopt op (en werkt aan) een snel herstel door het verbeteren van het gebied en gewenning van de vogels aan de nieuwe situatie.

Water op het land door middel van een pomp op zonne-energie in de Lopikerwaard.

Aanbevelingen

Gezien de kwetsbare lage aantallen in de Vosse en Weerlaner polder en de lage BTS indicaties raadt DNNatuur het volgende aan:

- Lok meer vogels naar de polder door een goed plas- dras deel te realiseren en indien mogelijk kort voor het broedseizoen op zo veel mogelijk percelen vaste mest te verspreiden (max 15 ton/Ha). Meer info over bemesten ten behoeve van weidevogels is te vinden in DNNatuur Kennis-doc deel 1: bemesting (<http://www.dnnatuur.nl/blog/>)
- Op dit moment is het hoogwatergebied een pilot (er van uitgaande dat vergunning plaatsvindt). Streef naar een permanente situatie, waarbij jaarlijks van 1 maart tot 1 mei een deel van het gebied erg nat is.
- Blijf pitrus bestrijden om de weidevogelhabitat zo groot mogelijk te houden.
- Verplaats in 2016 de dammen die aan huisdieren en grondgebonden predatoren toegang tot het gebied kunnen geven
- Onderzoek welke predatie plaatsvindt: dit kan door sporenbedden, cameravallen, inventarisatie van roofvogelnesten en rustbomen, veldwaarneming. Vervolgens kan gericht preventie plaatsvinden.
- Streef naar een natuurlijk peilbeheer, waarbij dus in de winter hogere slootpeilen gelden dan in de zomer. Hierdoor is er gebiedsbreed meer voedsel voor arriverende vogels.
- Blijf de weidevogelstand volgen door middel van deskundige, onpartijdige tellers
- Pas een gebiedsbrede benadering toe; ga in gesprek met 'de burens'. Wellicht kunnen deze meewerken aan het weidevogelbeheer door geschikt weilandbeheer of door snoei van bomen.

Literatuur

- 1 SAB; flora en faunarapportage V & W polder, 2012
- 2 Groen, F.M. van; 2015; Nulmeting van weidevogels in ZH; Van der Goes en Groot.
- 3 Teunissen W.A. & van Kleunen A. 2000. Weidevogels inventariseren in cultuurland. Handleiding Nationaal Weidevogelmeetnet. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek- Ubbergen.
- 4 Nijland F. & A. van Paassen 2007. Instructie Alarmtellingen; tellingen van paren en gezinnen van Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur en Wulp. Uitgave Landschapsbeheer Nederland, Utrecht. Publicatie Bureau N nr. 27, Leeuwarden.

ONDERZOEK, RAPPORTAGE & FOTOGRAFIE DNATUUR

Arjan van Duijvenboden • 06 448 103 72 • arjan@dnatuur.nl

www.dnatuur.nl

OPMAAK BLUE ROBIN DTP, KATWIJK

Arnold Meijer • 06 135 98 079 • arnold@bluerobin.nl • www.bluerobin.nl